

VIRTUAL HABRUTA NIGHT

SHAARE ZION

Tonight's learning is sponsored in honor of Moshe Yedid

Reproduced by Habruta Night Booklet with permission of the
copyright holders, ArtScroll / Mesorah Publications, Ltd.

“

Week 67

Topic

AGENTS”

TOPIC DISCUSSION

In the times of the Gemarah, it was common to use a messenger known as a שליח. In modern times, we have employees, salesman, brokers.

The discussion we will present today is; any courtesy offered to the agent, belongs to who, the agent or the owner?

Vouchers that are offered such as points or miles belong to who?

TO BE DISCUSSED:

All the cases we will bring there will be

A The purchaser - ראוּבֵן

B The agent- שְׁמֵעוֹן

C The merchant (seller)

צח: אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות

כדי דמי החפץ מכלל דבעול מקח לרבי יוחנן הוי גבדי דמיהן וכי האי גוונא מפרש ר"ת הא דאמר רב נחמן צהוב (ב"מ דף ג. וס) הדא אמרה¹ אונאה אין להן ביטול מקח יש להן לאו דומיא דמטלטלין בימח משמות אלא בחלי בגוון שיה מאתים במנה אכל פחות אפילו שיה פרוטה המקח קיים והא דפסקין צהובל (ס. קט.) זמן גמאחיס ושה מנה אמרי נהרדעי משמיה דרב נחמן אין אונאה לקרקעות לאו דוקא מאתים אלא מעט פחות דגמאחיס הוי ביטול מקח לרב נחמן כדפרישית ומאי דגריס ר"ת בריש האיש מקדש (קדושין דף מ. וס) כמו שאפרש לקמן² והא דקאמר יתר משמות בטל מקח לא אמרין אלא במטלטלין אכל במקרקעי אין אונאה לקרקעות אפילו בימח משמות עד בחלי כדפרישית והא דקא"ר יוחנן בירושלמי אס היה דבר מופלג יש לו אונאה לאו דוקא דהא הדין ביטול מקח כדפרישית וטעמא דנמנהלה כמותה גבי מכרה שיה

כאן שנה רבי הכל לבעל המעות כדתניא³ הוסיפו לו אחת יתירה הכל לשליח דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר חולקין והתניא רבי יוסי אומר הכל לבעל המעות אמר רבי בר חמא לא קשיא כאן בדבר שיש לו קצבה כאן בדבר שאין לו קצבה אמר רב פפא אהלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות אהלכתא⁴ שנינו דשנינו שינויא הוא איבעיא להו אמר ליה⁵ זבין די ליחבא ואול זבין ליה בורא מאי מוסיף על דבריו הוא וליחבא מיהא קני או דלמא מעביד על דבריו הוא וליחבא נמי לא קני אמר רב יעקב מנהר פקוד משמיה

כאן שנה רבי. במשנתנו למדנו רבי: הבה לבעל המעות. השולח שלחו לשוק לסחורה ולקח צול הכל לבעל המעות ולא מני למימר אנה ארווחי: בדתניא. דליכא פלוגתא דתנאי הלא מילתא ומסקנא שמעינן דדבר שאין לו קצבה אית ליה לר' יוסי הכל לבעל המעות וסחס לן רבי צמחני דהכא כר' יוסי דמתניתין נמי דבר שאין לו קצבה הוא דכל קרקע נמכר באומד זה בפחות זה ביוקר: הוסיפו לו אחת יתירה. צמוספתא דמסכת דמאי (ב. ה"א): שיש לו קצבה. כגון קטנית הנמכר צמדת צמדה מלא כלי כפרוטה⁶ אס הוסיפו אחת יתירה חולקין דמתנה הוואי יש לומר לשליח נמנה ויש לומר לבעל מעות נמנה: דבר שאין לו קצבה. כגון טלית וחלוק וירק הנמכרים באומד⁷ פעמים מוחר למכור צול ופעמים צמדות הכל לבעל מעות שאין כאל מננה אלא מכר: אמר ליה זבין די ליחבא. אמר

that all — הכל לבעל המעות Here, in our Mishnah, Rabbi^[1] has taught — כאן שנה רבי — as was taught in the following Baraisa: If an agent was sent to purchase produce and THE SELLER ADDED FOR HIM ONE EXTRA item of produce, the law is that ALL the additional produce belongs TO THE AGENT. — דברי רבי יהודה — But it was taught in another Baraisa: R' Yose says: — רבי יוסי אומר — However, R' YOSE SAYS: — חולקין — (THE PRINCIPAL AND THE AGENT) DIVIDE the additional produce evenly.^[6]

The Gemara clarifies R' Yose's opinion by contrasting it with another of his rulings:

הלל לבעל — R' YOSE SAYS: — רבי יוסי אומר: — But it was taught in another Baraisa: — והתניא — ALL profits acquired by an agent belong TO THE OWNER OF THE MONEY, i.e. the principal. This Baraisa apparently contradicts the first Baraisa, where R' Yose rules that the principal divides the additional produce with his agent! — ? —

The Gemara reconciles the two rulings:

כאן בדבר שיש לו — It is not difficult. — לא קשיא: — Rami bar Chama said: — אמר רמי בר חמא — Here in the first Baraisa, where R' Yose rules that the profits are evenly divided, we are dealing with an item that has a fixed price,^[7] whereas here in the second Baraisa, where R' Yose rules that the entire profit belongs to the sender, we are dealing with an item that has no fixed price.^[8] Hence, in the first case of our Mishnah, where the widow sold land for more than its actual market price, R' Yose would rule that the entire windfall belongs to the principal (i.e. the heirs), since land does not sell at a fixed price. Rabbi thus authored our anonymous Mishnah in accordance with R' Yose's view.

The Gemara now rules on the matter:

In the case of an item that has a fixed price, חולקין — we divide the windfall between the principal and the agent; דבר שאין לו קצבה — in the case of an item that has no fixed price, — all the windfall belongs to the owner of the purchase money.^[9]

The Gemara questions the necessity of Rav Pappa's ruling:

We have just learned, that set priced items they split. What is the reason behind this?

רש"י:

דמתנה הואי יש לומר לשליח נתנה יש לומר לבעל מעות נתנה.

RASHI:

If the item has no set price, whatever the seller gives is worth the money given in return for it. If, on the other hand, the item has a set price, when the seller throws in extra items (knowing that the money paid is not enough to cover the extra items at their set value), he clearly has intention to give them as a gift -- either as a gift to the agent or to the owner. Since there is a doubt as to whom the gift was given, they split it.

According to this, if the gift is explicitly to the agent, he can keep it. So, if the seller says I'm gifting the agent, the agent can keep it.

רי"ף:

הואיל ובאתה לו הנאה על ידי בעל הבית חולק עמו ואפילו אם נתן בפירוש המוכר לשליח.

Rif and Rosh: Since the agent benefited through the owner's money, they share the profit, they both are responsible for the profit: the agent because he negotiated the deal with the seller, and the sender because it was his money with which the deal was made [Produce can be something with a fixed price: If you say give me a dollars' worth and the seller gave more, they share it].

According to this, it has nothing to do with the seller's intention. Since the agent bought with the purchasers' money, the agent can't take all the reward.

RECAP:

- If there is no set price it goes to the owner (as part of the sale).
- If there is a set price, (which means it was a gift), that's when we would divide between agent and purchaser.
- *Rashi* and the *Rif* argue if the seller said "I want to give it to the agent,, if you still split.

מרן - חושן משפט

סימן קפג

If you are purchasing an item with a set price and the seller offers a bonus, they divide it. If there is no set price, then it goes to the purchaser.

Maran holds like the Rif- always divide, even if seller says I was giving to the agent.

היה השער קצוב וידוע והוסיפו לשליח במנין או במשקל או במדה, כל שהוסיפו לו המוכרים הרי הוא של

שניהם וחולק התוספת השליח עם בעל המעות, ואם היה דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות.

קצות החושן

If it was understood, that it was a discount for the purchaser, then it would belong to the purchaser alone.

If the agent says, it's because of something I did for him that he's discounting me, then it belongs to the agent. For example: I have an account with the store, and they give me credits because of my yearly purchases, and I used my rewards towards this purchase.

אבל אם נותן בפירוש לבעל הבית, הכל לבעל הבית היכא שטוען שליח שהוא ההנהו למוכר משום הכי נתן לו ודאי הכל לשליח.

ANOTHER CASE:

מרן - חושן משפט

סימן קפג

If Reuven asked Shimeon to buy him a coat on credit and when the time came to pay, Reuven gave the money to Shimeon to pay it back, but the seller forgot about it, the agent must give Reuven back his money and he can't say, I want to make a *kiddush Hashem* and pay anyways (because it's not your money to do that)

ראובן שלח את שמעון שיקח לו בגד בהקפה וכשהגיע זמן הפרעון נתן לו את המעות לפרוע ונמצא שהמוכר

שכחם, צריך להחזירם לראובן ואינו יכול לומר אני רוצה לקדש השם ולהחזירם לעובד כוכבים.

Case to ponder:

If I asked you, to use your credit card to make a purchase and the merchant never charged the card, can I still charge you for the order? Seems like from here No, because you never got charged.

So far, we have been discussing purchases with bonuses.

Question: A woman sent her friend to go purchase an electrical product from America, for \$150 dollars. When the friend got to the cashier, ready to pay. The store owner recognized her and said, "I'll give you 20% off (\$30)". It only costed 120 dollars. The question is who deserves the 30 dollars.

This seems clearly the case of dispute between *Rashi* and the *Rif* since the owner explicitly gave the discount for the agent not for the purchaser- according to *Rashi* it should belong to the messenger.

Response: since the agent used the purchasers' money, the savings all belongs to the purchaser and they don't even split it. Why?

In the case of the Gemara, they gave an extra item, so we consider it a gift, once there is a set price. But here even with the set price, it just costed less money (there is no extra money) which means the 30 dollars still belongs to the original owner, it never got used. If the agent would use his own money, he can choose to buy it for himself at 120 and sell it for 150.

Halacha: it belongs to the owner. Since its "his money," that comes back.

עובדא הוה באשה שנשלחה ע"י חברתה לקנות לה מוצר חשמלי, ומסרה לידה סך של מאה וחמשים דולר, כאשר נגשה האשה לחנות לקנות את המוצר אמר לה המוכר אשר הכירה כי אמנם שווי המוצר הוא מאה וחמשים דולר, אך מ"מ נעתר למענה לעשות לה הנחה של שלשים דולר כך שתקנה את המוצר במאה ועשרים דולר בלבד.

השאלה הנשאלת: מי תהא זכאית בשלושים הדולרים?

ולכאורה בנ"ד שנתן המוכר את ההנחה במפורש לטובת השליח, באנו למחלוקת רש"י והרי"ף, דלרש"י הסובר דטעם מה שחולקים המשלח והשליח הוא מכח ספק האם נתן אח המתנה לטובת השליח או לטובת המשלח כתב הר"ן דכל שאומר במפורש שנותן לטובת השליח הוי דידיה וכן פסק הרמ"א, ואילו לפירוש הרי"ף דהטעם שחולקים הוא מפני שכ"ז בא לשליח כתוצאה ממעותיו של בעל המעות כתב הר"ן דאפי' במפרש לטובת השליח יחלקו והכי פסקו הש"ך הט"ז והנתיבות וכן נראה ממרן הב"י וגם לפי כללי הפסיקה היכא דהרי"ף והרא"ש מסכימים לדעה אחת.

תשובה: אף שעשיית ההנחה היתה לטובת השליח מ"מ כיון שלא מדובר בשליחה שקנתה במעותיה ואח"כ באה למכור את החפץ למשלחת אלא מדובר כשכל העסקה נעשית במעות המשלחת על כן מותר המעות דינם לחזור לבעליהם בכל ענין, וכן בנ"ד מותר השלשים דולרים יחזרו למשלחת.

ואולם כד מעיינת שפיר אין הנידון דומה לראיה, דהתם מיירי שנתן הנותן תוספת לשליח ואמרינן דבדבר קצוב יחלוקו ובמפרש הוי פלוגתא דרש"י והרי"ף וכנ"ל אבל בעד אין דיון על תוספת שבאה מהמוכר לשליח אלא על מותר המעות שהם של המשלח ושנשארו כתוצאה מההנחה שעשה המוכר אמנם לטובת השליח אך מ"מ המעות הם של בעליהם ובזה י"ל דלכו"ע יחזרו המעות לבעליה.

שולחן ערוך - חושן משפט

סימן קפג סעיף ז

If I send a messenger to pick up money from a gentile and the gentile gave extra- it goes to the messenger. Since the extra money is like a lost object found and picked up by the agent.

But if they only realized after the sender got the money. Then the sender keeps it and not the messenger.

שלח שלוחו לקבל מעות מהעובד כוכבים, וטעה העובד כוכבים ונתן לו יותר, הכל לשליח. הגה: ודווקא שידע השליח בטעות קודם שבאו ליד המשלח, אבל אם לא ידע בטעות ההוא ונתנו ליד המשלח, הכל של המשלח.

Duty free:

Question: Reuven knows Shimeon is going to America. He gives him 100 dollars to purchase cologne from the duty free. Shimeon went to purchase and it was 112\$ but when you buy 4, you'll get the fifth one free. Shimeon went and paid the extra 12 dollars. He came back to Israel gave him four and asked him for 12 dollars and also told him the 5th bottle store. Reuven felt it was his since it's his money, Shimeon says it's mine, because duty free is for travelers.

Who's right?

Response: The *Magen Abraham* writes that today, most discounts and promotions are not to the individual, rather for the purchaser (the money man). Since the seller is explicit that he wants to give it to the purchase, it's not a question that it belongs to the purchaser.

But there is only one catch, in this case and that is since the duty free is for travelers-which makes Shimeon the traveler has an input in this purchase for that reason they split.

Halacha: the last bottle should be divided. Unless the agent used his own money to make the purchase.

שאלה: ראובן ידע מחבירו שמעון כי עומד הוא לטוס לחו"ל, נתן ראובן לשמעון שטר של מאה דולר ובקשו כי יקנה עבורו בקבוקי בושם בדיוטי פרי קניה פטורה ממס, כשניגש שמעון לקנות את הבושם התברר לו כי מחירם דולר ואולם קיים מבצע שעל כל 4 בקבוקים מקבלים חמישי חינם, הוסיף שמעון 12 דולר משלו וקנה את חמשת הבקבוקים.

כשחזר לארץ סיפר שמעון לראובן כי ארבעת הבקבוקים עלו 12 דולר נוספים וע"כ בקש להשלים את התוספת, יחד עם זאת סיפר לו כי קיבל בקבוק חמישי חינם במבצע. כששמע זאת ראובן טען כי הבקבוק במבצע מגיע לו מאחר ושמעון לא התכוין לקנות עבור עצמו אלא עבור המשלח בעל המעות. ואולם שמעון טוען כנגדו כי הקניה בדיוטי פרי מיועדת לנוסעים בלבד ונמצא שתוספת הבקבוק החמישי נזקפת לזכותו בלבד.

תשובה: נראה די ש לראובן ושמעון לחלוק בבקבוק החמישי חצי חצי.

מיהו אם שמעון קנה במעותיו עבור עצמו הרי שזכה לעצמו בכל ויכול אח"כ למכור לראובן את הארבעה במחיר של דולר אלא שבכה"ג גם ראובן יכול לחזור בו ולומה שאינו מעונין לקנות ממנו במחיר זה.

בכולל מסויים התחילו בלימוד מסכת הרשה בתחילת הזמן אחר האברכים הודיע שהוא מוכן לקנות גמרות עכור מי שרוצה בכך כמה אברכים נתני לו כסף שיקנה עבורם מחיר כל כך הוא שלשים שקל אולם מכיון שקנה עשר גמרות קיבל הנהה במחיר מעתה נסתמקו חברי הכולל למי שייך הרווח האם חרא לשליח שגמר המקח אסר שצריך לחלקו בין כולם כי ההנחה ניתנה להם

אך מבצע הנעשה שבכל קניה של 4 מקבלים 1 בחינם מיוסד בעיקרו על המעות שניתנו ע"י בעל המעות אלא שבאופן כללי כל הרכישה ניתנת עבור הנוסעים בלבד, וע"כ נראה דבכה"ג הו"ל זה וזה גורם בעל המעות שמכוחו מתיסד המבצע והשליח הנוסע שלטובתו נעשית המכירה וע"כ נראה דלכו"ע יחלקו המשלח והשליח בבקבוק החמישי וזאת לאחר שישלים המשלח את דמי הקניה בתוספת ה-12 דולר שהלווהו השליח.

אבן פינה

In a Kollel they started a new Masechet, each person needed a Gemara, so one person offered to buy for all. Since he was buying 10 Gemarot he got a discount, who deserves that discount?

Since they both have an input they should divide. He dealt with purchasing and it was their money.

בכולל מסויים התחילו בלימוד מסכת חדשה בתחילת הזמן אחר האברכים הודיע שהוא מוכן לקנות גמרות עבור מי שרוצה בכך, כמה אברכים נתנו לו כסף שיקנה עבורם מחיר כל כך הוא שלשים שקל אולם מכיון שקנה עשר גמרות קיבל הנחה במחיר, מעתה נסתפקו חברי הכולל למי שייך הרווח האם הוא לשליח שגמר המקח או שצריך לחלקו בין כולם כי ההנחה ניתנה להם?

HOTEL CASE

If the room was all discounted, it's not a question that it gets split evenly and he can't charge more of a price but over here that they are offering him a free room and they know the other guys, perhaps it should go to him.

If they say because you are working so hard and getting us customers than it would like them saying, we explicitly want to give it to you. Which is a dispute between *Rashi* and the *Rif*. But if they are saying because you took 9 rooms here is the 10th then we say, that since it was their money that got them the room, they should split it.

Someone gave the agent money to get him a service and I ended up getting it for free. Can the agent keep the money?

ערוך המשפט

Someone asked you to get a car service for someone and he gave you money, you ended up finding someone outside who can drive the person for free. Do you have to give back the money?

If you didn't end up using the money, it goes back to the owner, unless you were charging for the service.

שאלה: בשמחת נישואין היה אמור להגיע רב נכבד שממתין בביתו שיבוא להסיעו לשמחה. ניגש בעל השמחה לראובן וביקשו לצאת ולהזמין מונית להביא את הרב לשמחה ונתן לו כסף כדי לשלם למונית כאשר יצא ראובן להזמין מונית, פגש בחוץ את שמעון חברו שיש לו מכונית והיות ששמעון הוא ידידו הקרוב הסכים להביא את הרב לאולם במכוניתו בחינם עתה שואל ראובן אם מותר לו לקחת את הכסף שנתן לו בעל השמחה לעצמו באמרו שודאי לו שאילו ביקש בעל השמחה עצמו משמעון את הטובה הזו לא היה נעתר לו רק לראובן שהוא ידידו הסכים לעשות בקשתו או שצריך להחזיר לו את הכסף?

YOU GIVE THE ANSWER

If a salesman is going on a business trip and due to an accident on flight, they offered all passengers a voucher for a free flight in the future. The salesman is excited as he can now go on a vacation. After telling his boss, the boss claims that it must be used for a business trip. Who is right?

BOTTOM LINE

Discounts go to the owner unless it was something the agent did, that got it. (duty free)

Points and miles – depend on who the credit card is under if it's the business the agent deserves nothing, if it's under his own name the business should get half.

Gifts: most times should be divided.